

odnos radnika sa sela prema zaradi i radnoj organizaciji

**aleksandar
manojlović**

ro »petar drapšin«,
mladenovac, jugoslavija

Predmet istraživanja ovog rada jest odnos radnika sa sela prema zaradi u radnoj organizaciji (nezadovoljstvo visinom vlastite zarade i raspodelom zarada) i uticaj navedenog odnosa na stavove prema toj organizaciji.

Empirijskim istraživanjem utvrđeno je da su radnici sa sela nezadovoljniji od gradskih radnika visinom vlastite zarade i »pravednošću« raspodele. Za kategoriju gradskih radnika potvrđena je hipoteza da su odnosom među zaradama nezadovoljniji nego visinom vlastite zarade.

Najznačajniji je rezultat istraživanja da radnici sa sela, u većoj mjeri od gradskih, zaradu uopšte više vrednuju, ali da su njihovi stavovi prema radnoj organizaciji u manjoj mjeri od gradskih radnika uslovljeni nezadovoljstvom zaradom, pogotovu njenom raspodelom. Privremeno zanemarujući mogućnost da su dobijeni podaci u velikoj mjeri plod specifičnih uslova istraživanja, oni su najverovatnije uslovljeni interakcijom više faktora, a mogli bi se podvesti pod »istorijske proizvodno društvene uslove«. Najznačajniji neposredni kauzalni faktori bili bi uticaji vrednosti i vrednosnih orijentacija, i, donekle, opadanja realnih, tj. situacionih mogućnosti na ostvarivanje različitih očekivanja u odnosu na radnu organizaciju. Naime, radnici sa sela opažaju radnu organizaciju u većoj mjeri kao sekundarni životni prostor, te se više koncentrišu na one faktore koje smatraju ostvarljivijima (visina zarade).

primljeno rujna 1980.

neke karakteristike radnika sa sela

→ Poseban položaj **radnika sa sela** — tako nazivamo one koji stanuju na selu, delom se bave poljoprivredom a zaposleni su u gradu, putujući najčešće svakodnevno na posao — proizlazi iz njihova dvojnog odnosa prema sredstvima za proizvodnju, istovremenoj izloženosti uticajima tradicionalne ruralne i industrijske urbane kulture, te njihova opšteg i stručnog obrazovanja i obaveštenosti, kao i položaja u procesu rada u radnoj organizaciji.

S obzirom na uticaje seoske kulture moglo bi se očekivati da je među radnicima sa sela, za razliku od gradskih radnika razvijenija materijalističko-individualistička vrednosna orijentacija, zbog teških uslova života i rada i upućenosti na samog sebe u pogledu

opstanka. Ali isto tako moguće je da su među radnicima sa sela razvijenije i etičke težnje koje proizlaze iz egalitarističkih vrednota i normi na selu, principa solidarnosti i sl. S druge strane, posedovanje zemlje kao sredstva za proizvodnju u privatnom vlasništvu moglo bi u većoj meri nego kod gradskih radnika motivirati težnju za većom zaradom.

Zapošljavanjem u gradu radnici sa sela u društvenom sektoru najčešće rade na grubljim i težim poslovima i u lošim uslovima rada. Zbog svog niskog opšteg i stručnog obrazovanja i informisanosti o radnoj organizaciji, oni imaju minimalne šanse za lakše i brže napredovanje u njoj. Njihov je uticaj na društvene uslove i odnose pod navedenim uslovima, na formalno i društveno ubičajen način, takođe mali. Dovoljno svesni svog položaja, radnici sa sela više bi se koncentrisali na ostvarivanje onih svojih ciljeva, koje opažaju i objektivno lakše ostvarljivim (slično principu koncentracije na »higijenske« faktore, o kojima govore Volf, Solimen i dr.¹⁾). Ovde bi to bila zarada, jer je često lakše kući odneti »deblji koverat«, nego lako i brzo promeniti društvene odnose u preduzeću. Ali težnja za većom zaradom, ponavljamo, nije uslovljena delovanjem samo materijalističkih potreba.

Pregledom literature o empirijskom istraživanju problema nismo naišli na takva koja na isti način kao i mi tretiraju odnos radnika sa sela prema zaradi i radnoj organizaciji. Ipak se u većem broju radova ističe da je na selu u većoj meri razvijenija težnja za sticajem i posedovanjem imovine, a time i novca. Otuda se može pretpostaviti da je među radnicima sa sela u većoj meri razvijena težnja za većom zaradom u radnoj organizaciji, nego za pravednijom raspodelom zarada u njoj. Prvi deo ove pretpostavke i empirijski je potvrđen nalazima B. Jušića, gde su radnici sa sela u većoj meri orijentisani na zaradu. I drugi autori, npr. D. Pantić, nalaze slične rezultate, navodeći da je među radnicima sa sela razvijenija materijalistička vrednosna orijentacija. Taj autor ističe da radnici sa sela teže i »pravednoj« raspodeli, tumačeći je u egalitarnom smislu. Slično tumačenje daje i Jušić, koji težnju za pravednom raspodelom među navedenim radnicima tumači njihovim nemogućnostima da se uspešno uklape u savremene industrijske društveno-proizvodne odnose.

Uočljivo je da nijedan od pomenutih autora ne navodi je li među radnicima sa sela izraženija težnja za većom zaradom, ili za pravednijom raspodelom, ukoliko su te težnje međusobno dovoljno odvojive. Tradicionalna ruralna kultura, preko materijalističkih i egalitarističkih vrednosti, pruža podjednake mogućnosti za razvijenost i jedne i druge težnje. Tek intenzivnije empirijske provere mogu pružiti odgovor na to pitanje.

ciljevi i predmet istraživanja

Osnovni cilj ovog istraživanja jest da doprinese traženju odgovora na opšte pitanje o tome jesu li radnici sa sela u većoj meri od

1) Citirano prema doktorskoj disertaciji Milice Guzine.

gradskih radnika slični tzv. »ekonomskom čoveku«. Naročito nas interesuje koliko je pretpostavljena ekonomsko-materijalistička orijentacija radnika sa sela, ako uopšte i postoji kao njihova »diferentia specifica«, faktor njihovog odnosa prema radnoj sredini. I drugo, ukoliko radnici sa sela zaista u većoj meri od gradskih radnika teže višoj zaradi zbog njene ekonomske funkcije, da li takva težnja nužno isključuje njihove druge nematerijalističke težnje i uvetuje stav prema radnoj sredini.

Naše se interesovanje svodi dakle, na dva osnovna pitanja:

1. Jesu li radnici sa sela u poređenju s gradskim radnicima nezadovoljniji visinom vlastite zarade ili pravednošću raspodele zarada?
2. Je li stav radnika sa sela u većoj meri uslovljen nezadovoljstvom visine vlastite zarade, ili opaženom nepravednošću raspodele?

hipoteze i operacionalizacija

Očekivanja u pogledu potencijalnih rezultata ovog istraživanja uslovljena su sledećim implikacijama. Prvo je posedovanje sredstava za proizvodnju u privatnom i ličnom vlasništvu i zavisnost lične i porodične egzistencije od ličnog rada i sticanja imovine. Druga značajna implikacija proizlazi iz specifičnosti položaja radnika sa sela u radnoj organizaciji u gradu (nepovoljniji položaj u odnosu na gradske radnike, tj. ocena tog položaja). Usled tih okolnosti može se očekivati sledeće:

Prva hipoteza: radnici sa sela nezadovoljniji su visinom vlastite zarade u radnoj organizaciji nego pravednošću raspodele zarada u njoj, u odnosu na gradske radnike.

Druga hipoteza: nezadovoljstvo visinom vlastite zarade među radnicima sa sela značajniji je faktor njihovih stavova prema radnoj organizaciji, od njihovog nezadovoljstva pravednošću raspodele zarada u njoj.²⁾

Pod pojmom **radnici sa sela** podrazumevamo one zaposlene radnike u industrijskoj radnoj organizaciji u gradu, koji žive, tj. stanuju na selu, i gotovo svakodnevno putuju iz sela u grad na posao. Određivanje pripadnosti toj kategoriji je vršeno na osnovu odgovora na direktno pitanje u upitniku.

Nezadovoljstvo visinom vlastite zarade negativni je emocionalni odnos prema objektivnoj, tj. apsolutnoj visini prosečne mesečne zarade u radnoj organizaciji, s obzirom na mogućnost da se njome obezbeđuju sredstva za život.³⁾

2) Osnov za postavljanje ove hipoteze je i manja identifikacija radnika sa sela sa radnom organizacijom, u poređenju sa gradskim radnicima, jer im je zemlja značajan izvor prihoda, a i više su pod uticajem tradicionalne seoske kulture.

3) Merenje ove varijable vršeno je klasifikacijom prosečnog rezultata (skora) sa tri pitanja o opštem zadovoljstvu visinom zarade (trostepena skala zadovoljstva). U kategoriju »nezadovoljni« svrstani su oni ispitanici čija je prosečna vrednost odgovora sa skale ispod medijalne vrednosti odgovora svih ispitanika na toj skali). Pomenuta tri pitanja su bila sadržajno ista, sa donekle različitom formom.

Nezadovoljstvo pravednošću raspodele jest negativan emocionalni odnos prema postojećoj raspodeli zarade u radnoj organizaciji, s obzirom na lična i grupna očekivanja i norme te vrste. To je nezadovoljstvo opštom, tj. nespecificovanom pravednošću raspodele.

Stav prema radnoj organizaciji jest »relativno trajna dispozicija pozitivnog ili negativnog procenjivanja odgovarajućih emocionalnih reakcija i spremnosti na odgovarajuću akciju« (Kreč i dr.) radnika sa sela.⁴⁾

metode i tehnike

Istraživanje je provedeno 1977. na uzorku od 235 radnika (većinom proizvodnih) iz dve radne organizacije beogradskog industrijskog basena. Obe radne organizacije (jedna u Beogradu a druga u Mladenovcu) pripadaju metalurško-metaloprerađivačkoj industriji, s relativno teškim uslovima rada (visoka temperatura, prašina, gasovi i sl.). Zbog takvih uslova u obe radne organizacije je manje kvalifikovanih radnika.

Uzorak je nereprezentativan, što treba imati u vidu prilikom tumačenja dobijenih rezultata.

Primenjen je metod sistematizovanog posmatranja primarnih podataka (subjektivnih iskaza). Pri tom je korišćena tehnika grupne anonimne pismene ankete, u kojoj je primenjen upitnik i skala stavova Likertovog tipa s dvanaest tvrdnji. Validnost skale iznosila je $r = 0,41$ (korelacija sa ocenom funkcionisanja trinaest različitih aspekata u preduzeću), a relijabilnost — $r_{tt} = 0,63$ (Spirman — Braunov obrazac).

Tabela 1

Uticaj mesta stanovanja, tj. načina života na nezadovoljstvo zaradom

Nezadovoljni	Mesto stanovanja				
	selo		grad		
	N	%	N	%	
Visinom zarade (s obzirom na troškove života)	49	63,6	60	45,1	$p = 0,05$
Od ukupnog broja onih koji su odgovorili na oba pitanja	77	100,0	133	100,0	(CR = 2,20)
Opštom pravednošću raspodele	48	62,3	51	38,4	$p = 0,01$
Od ukupnog broja onih koji su odgovorili na oba pitanja	77	100,0	133	100,0	(CR = 3,45)

4) Operacionalno definisano, pod stavom prema radnoj organizaciji podrazumevali bi prosečni skor na skali stavova prema uslovima rada, samoupravljanju, rukovođenju, društvenom standardu, međuljudskim odnosima i naporima da se poboljša stanje u preduzeću gde ispitanici rade, i njihov odnos prema ostajaniu ili napuštanju preduzeća.

rezultati

Na osnovu podataka iz tabele 1 može se zaključiti da su radnici sa sela, prema i očekivanjima, u većoj meri nezadovoljni od radnika iz grada objektivnom visinom svoje zarade. Ali oni su nezadovoljniji i opštom pravednošću raspodele — što nismo očekivali.

Dobijeni podaci nisu sasvim suprotni našoj prvoj hipotezi, ali ukazuju ipak na potrebu za njenom korekcijom u smislu njenog dopunjavanja. Naime, radnicima sa sela bi, istina, visina zarade zaista bila važnija nego radnicima iz grada, ali bi radnicima sa sela i »pravednost raspodele« bila važnija nego gradskim radnicima. Izgleda da je zarada uopšte važnija radnicima sa sela nego gradskim radnicima. Moguće je da je dobijeni rezultat uslovljen i samom definicijom pojma pravednosti (subjektivni doživljaj), a moguće je da se pod tim pojmom, svesno ili nesvesno, podrazumeva i ona raspodela zarada koja obezbeđuje direktno veću ličnu zaradu, ili egalitarni raspodela, gde bi se smanjila razlika između vlastite zarade i zarada drugih radnika (naše provere pokazuju postojanje pozitivne niske, ali značajne ($p = 0,01$) korelacije ($\varnothing = 0,25$) između nezadovoljstva visinom vlastite zarade i pravednošću raspodele).

Podatak da je radnicima sa sela važna kako visina vlastite zarade tako i način njene raspodele, i to u većoj meri nego radnicima iz grada, po našem je mišljenju uslovljen i ekonomsko-materijalističkim vrednostima, ali i egalitarnim vrednostima, u pogledu raspodele, ali i uopšte.

Tabela 2

Uticaj mesta stanovanja na značaj nezadovoljstva zaradom za stavove prema radnoj organizaciji

Mesto stanovanja	Srednje vrednosti na skali stavova prema radnoj organizaciji				
	Zaradom	zadovoljni	nezadovoljni	t	p
S e l o	visinom vlastite zarade	2,06	2,19	1,90	nije značajan
	pravednošću raspodele	2,12	2,18	0,08	—
G r a d ^{*)}	visinom vlastite zarade	2,04	2,36	5,80	0,01
	pravednošću raspodele	2,08	2,13	2,58	0,01

*) Uključeno i prigradsko naselje.

Podaci u tabeli 2 ne potvrđuju našu drugu hipotezu da je stav radnika sa sela u većoj meri uslovljen nezadovoljstvom visinom zarade nego opaženom pravednošću raspodele. Iako je t-odnos veoma blizu značajnom (0,05 nivou značajnosti), što praktično znači da naša hipoteza nije potpuno neosnovana, nemamo dokaza da ie u

radnika sa sela nezadovoljstvo visinom vlastite zarade determinanta njihovih stavova prema radnoj organizaciji u većoj meri od nezadovoljstva pravednošću raspodele zarada. Na žalost, nismo u mogućnosti proveriti hipotezu i drugim pokazateljem zadovoljstva pravednošću raspodele (koji nije opšte, globalno definisan nego je specifikovan kao nezadovoljstvo ostvarivanjem principa nagrađivanja prema radu, i sl.).

Dobijeni podaci mogu se dvojako interpretirati. Prvo, oni su u skladu s podacima da među radnicima sa sela nema značajnih razlika u pogledu značaja za njih između visine vlastite zarade i principa njene raspodele ($t = 1,90$ tj. ispod donjeg nivoa značajnosti razlika za $p = 0,05$). Prema drugom tumačenju, moglo bi se govoriti o mogućnosti postojanja značajnih razlika u stvarnosti, jer je dobijeni t-odnos veoma blizu statistički značajnom.

Dakle, nekorelirajući nezadovoljstvo zaradom sa drugim varijablama, nalazimo da su radnici sa sela nezadovoljniji od gradskih radnika kako visinom vlastite zarade tako i pravednošću njene raspodele. Međutim, kada se takvo koreliranje vrši, tj. kada se ispituje uticaj tog nezadovoljstva na stavove prema radnoj organizaciji, nalazimo da među radnicima iz grada nezadovoljstvo i visinom vlastite zarade i pravednošću raspodjele u značajnoj meri (i to na nivou značajnosti od 0,01) utiču na njihove stavove prema radnoj organizaciji, dok kod radnika sa sela takav odnos nije utvrđen — a što je suprotno našim očekivanjima.

Čime bi se to moglo objasniti?

Mislimo da su tome doprinela različita očekivanja u odnosu na radnu organizaciju između seoskih i gradskih radnika. Iako su radnicima sa sela važna materijalno-ekonomska i druga dobra kao i principi pravednosti, oni ne zauzimaju negativan stav prema radnoj organizaciji kada u njoj ne mogu da ostvare ta dobra. Izgleda da oni ove principe ostvaruju na drugoj strani. Materijalne prihode ostvaruju poljoprivredom, a etička očekivanja u svojoj primarnoj društvenoj sredini. Radna organizacija može im često služiti samo za sticanje penzionog staža, izvor sredstava za plaćanje poreza i sl. Nasuprot tome, radnicima iz grada zarada je u radnoj organizaciji osnovni izvor prihoda, a time i jedno od osnovnih očekivanja. Stoga im je pravednost raspodele važno očekivanje, jer im je ona osnovniji životni prostor nego radnicima sa sela.

Potrebno je objasniti zbog čega ipak nezadovoljstvo visinom vlastite zarade među radnicima sa sela pokazuje gotovo značajan uticaj na stavove, dok nezadovoljstvo pravednošću raspodele ne pokazuje takvu tendenciju. Čini se da je ovde u pitanju uticaj opažanja realnih mogućnosti. Često je lakše zarađivati veću količinu novca u radnoj organizaciji nego promeniti neke bitne odnose u njoj. »Ne isplati se isterivati pravdu« — ovo realističko-adaptivno mišljenje i ponašanje često su isticali radnici sa sela.

interpretacije i zaključci

Rezultati ovog istraživanja ne pružaju dovoljno pouzdane osnove za izvođenje preciznih i konačnih zaključaka, pogotovu ne za šire generalizacije. Pored ostalog, dva su osnovna razloga za to. Prvi je složenost samog problema. Nije, naime moguće na osnovu samo jednog empirijskog istraživanja doći do svih ključnih odgovora na pitanje o uslovljenosti i međusobnoj povezanosti različitih težnji u pogledu zarade i njihovih posledica. Nezadovoljstvo zaradom, uslovljeno neostvarenim očekivanjima, vezano je za vrednote i vrednosne orijentacije, koje su pak uslovljene različitim društvenim i individualnim činiocima. Drugi razlog ograničenju metodološke je prirode. Specifičnost uzorka, primenjeni instrumenti i uslovi njihove primene (u radnim organizacijama gde je vršeno ispitivanje), razlozi su za obazrivost u interpretaciji rezultata iz ovog uzorka, a da i ne govorimo o neophodnosti provera u široj populaciji.

Ipak smatramo da se i pored navedenih ograničenja može govoriti o nekoliko uočljivih tendencija, interesantnih i sa šireg aspekta.

Odgovor na pitanje je li radnicima sa sela važnija visina zarade ili njena raspodela povezan je s jednim širim problemom, tj. s pojmom »homo economicusa«. Naši rezultati, slično nalazima Jušića i Pantića ukazuju na takve tendencije među radnicima sa sela pri tom ne isključujući etičke principe raspodele zarade. Druga je stvar je li subjektivni kriterij pravednosti u skladu s tekućim društvenim kriterijima. Teško je uopšte odrediti objektivne sadržaje pojma pravednosti, jer on varira zavisno od mnogih društvenih, individualnih i situacionih faktora. Isto tako važno je imati na umu i okolnost da se samo u retkim slučajevima subjektivno smatra pravednim, te onaj princip koji dotičnog pojedinca, ili njegovu grupu, stavlja u nepovoljniji položaj. Moguće je da su radnici sa sela bili nezadovoljniji raspodelom zarada jer im postojeći principi i načini njihove primene onemogućavaju sticanje većih zarada od sadašnjih. Egalitarna raspodela verovatno bi njima više odgovarala upravo iz pomenutog razloga, ali to ne bi mogao da bude razlog za negiranje bilo kakve etičke vrednosti egalitarizma. DUBLJA analiza verovatno bi mogla pokazati da i radnici iz grada često teže »nagrađivanju prema radu«, jer ih takvo nagrađivanje stavlja u povoljniji položaj. Utvrđena činjenica da su radnici sa sela nezadovoljniji zaradom uopšte od gradskih radnika mogla bi govoriti u prilog tvrđenjima da su radnici sa sela u većoj meri materijalistički orijentisani. Ali ne treba gubiti iz vida i mogućnost da je takva orijentacija radnika sa sela na zaradu posledica njihovih opažanja situacionih uslova (tj. nemogućnosti da oni svojim niskim opštim i stručnim kvalifikacijama i slabom informisanošću ostvare druge povoljnije uslove u radnoj organizaciji).

Često je radnicima sa sela lakše da ostvare relativno veću zaradu (npr. zato što obavljaju teške poslove u lošim uslovima), nego da brzo i lako napreduju u radnoj organizaciji, ili da u njoj brzo i lako menjaju društvene uslove koji bi za njih bili povoljniji.

Posebno treba istaći nalaz da nezadovoljstvo radnika sa sela zaradom ne utiče na njihove stavove prema radnoj organizaciji. Nasuprot tome, za radnike iz grada nezadovoljstvo visinom vlastite zarade i pravednošću raspodele značajan je faktor njihovih sta-

vova prema radnoj organizaciji. Izgleda da radnici sa sela ne očekuju od radne organizacije da ona zadovoljava njihove aspiracije u pogledu novčanih prihoda a ni u pogledu realizacije principa pravedne raspodele zarada.

Pomenuta mogućnost mogla bi se tumačiti delovanjem i drugih faktora koji deluju na zapošljavanje radnika sa sela uopšte. Verujemo da glavni motivi zapošljavanja nisu ostvarivanje visoke zarade ni realizacija pravedne raspodele, već mogućnost plaćanja poreza, ostvarivanje zdravstvene zaštite, sticanje penzije i sl. Čini se da je njima radna organizacija u manjoj meri osnovni životni prostor. Svoje potrebe za statusom i moći radnici sa sela više bi ispoljavali u samom selu (sredstvima i vrednostima tradicionalne i mešovite kulture), i tamo bi oni bili osetljiviji na različite odnose i uslove. Radnu organizaciju oni bi svakodnevno više doživljavali kao sekundarni životni prostor, u kome bi im bili verovatno važniji od zarade prijateljski odnosi, njihovi zemljaci, zapošljavanje srodnika (pored već pomenutih motiva za sigurnošću).

Sažeto rečeno, nalaz da nezadovoljstvo zaradom među radnicima sa sela, iako izraženije nego među gradskim radnicima, ne utiče značajno na stavove prema radnoj organizaciji, na posredan način govori u prilog da radnici sa sela nisu samo i svugde homo economicusi. Sektaški odnos prema njima, dakle, nema svog dovoljnog opravdanja.

Literatura:

1. Donohue, G. A.: »Full-time and part-time farmers value orientations toward social institutions«. **Rural Sociology**, 22/1957, No. 3, pp. 222.
2. Guzina, Milica: **Faktori zadovoljstva poslom**. Beograd, Filozofski fakultet, 1972. (Doktorska disertacija)
3. Jušić, Božo: »Da li radimo zbog novca?« **Psihologija**, Beograd, 4/1971, br. 1/2, str. 69—78.
4. Kostić Cvetko: **Seljaci-industrijski radnici**. Beograd, Rad, 1955.
5. Krašovec, Stane: »Budućnost mješovitih gospodarstava«. **Sociologija sela**, Zagreb, 3/1965, br. 7/8, str. 5—24; »Marksizam i ispitivanje 'nečistih' pojava«. **Sociologija sela**, Zagreb, 10/1974, br. 46, str. 5—38.
6. Kreč, D.; Kračfeld, R.; Balaki, I.: **Pojedinac u društvu**. Beograd, Zavod za izdavanje udžbenika, 1962.
7. Martić, Mirko: »Akceptiranje promjena i prisustvo tradicionalizma u svijesti i ponašanju poljoprivrednika«. **Sociologija sela**, Zagreb, 7/1971, br. 33, str. 80—93.
8. Pantić, Dragomir: »Vrednosti i ideološke orijentacije društvenih slojeva«. **Društveni slojevi i društvena svest**. Beograd, Institut društvenih nauka, 1977 (Zbornik).
9. Perić, Ivan: »Radnici-seljaci — u industrijskim poduzećima«. **Sociologija sela**, Zagreb, 3/1965, br. 7/8, str. 56—66.
10. Schein, E.: **Organizational Psychology**. London, Prentice Hall, 1965.
11. Šuvar, Stipe: »Vrednote tradicionalne kulture u našem društvenom razvoju«. **Sociologija sela**, Zagreb, 8/1970, br. 27/28, str. 5—13.

Aleksandar Manojlović:

The Attitude of Workers from the Village Towards Income and the Work Organization

Summary

The subject of this work is the attitude of workers from the village towards income in the work organization (dissatisfaction with the height of their own income, and income distribution), and its influence on their attitude towards the work organization.

Research showed that workers from the village are less satisfied than town workers with the height of their own income, and also with the «fairness» of the distribution. Town workers are more dissatisfied with relationships among incomes, than with the height of their own income.

The most significant result of this research is that workers from the village attach a greater general importance to their own income, but their attitudes towards their work organization depend less than in the case of town workers on their dissatisfaction with their income, particularly with its distribution.

Temporarily neglecting the possibility that the data obtained depend on specific research conditions, they are probably the result of the interaction of several factors, and could be explained as «historical production and social conditions». The most important direct cause is the influence of values and value systems and, to a certain extent, the decline of real, i.e. situational possibilities of realizing different expectations with regard to the work organization. In other words, workers from the village consider the work organization to a greater extent than town workers as a

Отношение сельских рабочих к заработку и рабочей организации

Резюме

Автором настоящей работы обследовано поведение сельских рабочих к заработку и рабочей организации (неудовлетворенность уровнем собственного заработка и распределением заработка) оказывающее воздействие на формирование их отношения к рабочей организации.

Эмпирические исследования показали большую неудовлетворенность высотой заработка т. е. оплатой труда среди сельских рабочих по отношению к городским рабочим, а также „справедливостью“ распределения заработка. Для категории городских рабочих подтверждается гипотеза о большей неудовлетворенности отношениями между заработками чем высотой собственного заработка.

Значительное место в настоящем исследовании отнесено к результату говорящем о том, что сельскими рабочими, в большей степени чем городскими рабочими, оценивается материальный аспект труда, однако их позиции к рабочей организации в меньшей мере обусловлены чем это случай среди городских рабочих, неудовлетворенностью заработком и распределением заработка.

И если только временно будем игнорировать факт, что полученные результаты являются в большей степени плодом специфических условий этих исследований, можно считать что они по всей вероятности обусловлены взаимодействием многочисленных факторов и их можно включить в „историческо-производственные общественные условия“. Самыми значительными оказались бы каузальные факторы влияющие на ценности и ценностную ориентацию и в определенной степени, на уменьшение реальных т. е. ситуационных возможностей в осуществлении различных устремлений в отношении рабочей организации. Другими словами,

secondary framework of life, and are more concentrated on those factors they consider it possible to realize (the height of their income).

сельские рабочие оценивают рабочую организацию в большей степени как секундарное жизненное пространство и больше усредоточены на факты которые для них являются осуществливыми (высота заработка).